

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29
00023 Valtioneuvosto
lukiontuntijako@minedu.fi
kirjaamo@minedu.fi,

Lausuntopyyntö 10.1.2014
Viite: OKM064:00/2012

LAUSUNTONA LUKIOKOULUTUKSEN YLEISIÄ VALTAKUNNALLISIA TAVOITTEITA JA TUNTIJAKOA VALMISTELLEEN TYÖRYHMÄN EHDOTUKSIIN ESITÄMME SEURAAVAN

Työryhmä esittää kolme vaihtoehtoista mallia (A, B ja C) lukion uudeksi tuntijaoksi. Vaihtoehdot A ja B lisäsivät lukiokoulutuksen valinnaisuutta siten, että jotkut oppiaineet eivät enää sisältyisi lukiokoulutukseen pakollisina oppiaineina. Erityisen suuri muutos koskisi taideaineita, jotka jäisivät valinnaisiksi ja vieläpä keskenään kilpaileviksi. Myös reaaliaineiden asema muuttuisi. Vaihtoehto C muuttaisi nykyistä lukiota vähiten.

Lausunnossa haluamme tuoda esiin Lapin yliopiston aseman taideteollisena korkeakouluttajana sekä Lapin alueelliset toimintapuitteet.

Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan kuvataidekasvatuksen koulutusohjelmassa koulutetaan taiteen maistereita, jotka saavat pätevyyden peruskoulun ja lukion kuvataiteen lehtorin työtehtäviin. Taiteiden tiedekunnan tarjoama visuaalisten alojen osaaminen on monitaiteista ja -tieteistä. Taiteiden tiedekunta kouluttaa laaja-alaisia taide- ja kulttuurikentän asiantuntijoita, muotoilijoita, visuaalisen alan ja audiovisuaalisen median suunnittelijoita, kuvataideopettajia ja tutkijoita. Huipputason saavuttaminen korkea-asteen koulutuksessa on riippuvaista riittävän laajasta ja syvällisestä, kaikkia oppilaita koskettavasta yleissivistävästä koulutuksesta ja opetuksesta kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin alueilla. Työskentely esimerkiksi erilaisissa tuotekehitys- ja muotoilutehtävissä vaatii vahvaa yleissivistävää pohjaa sekä sen päälle rakentuvaa korkeakoulutusta.

Laaja-alainen yleissivistys ja valinnaisuus

Työryhmä korostaa esityksessään laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistamista. Esityksessä painotetaan tietojen ja taitojen lisäksi tulevaisuuden oppimistaitojen merkitystä sekä tuodaan esille tarve yhteisöllisemmän ja osallistavamman toimintakulttuurin edellytysten luomiseen. Laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen ei kuitenkaan voi toteutua työryhmän esittämässä valinnaisuutta korostavassa mallissa, eikä malli tue myöskään työryhmän arvostaman yhteisöllisyyden rakentumista. Valinnaisuuteen tähtäävät mallit voivat johtaa yhä kapea-alaisempaan koulutukseen laaja-alaisen yleissivistyksen sijaan.

Yhdenvertaisuus

Valinnaisuuden lisääminen vaarantaa koulutuksellisen tasa-arvon sekä yhdenvertaisuuden koko maan alueella. Monet Lapissa toimivat lukiot ovat pieniä, ja valinnaisuuden seurauksena esimerkiksi pätevien opettajien (kuten kuvataiteen aineenopettajien) työllistyminen pienten viikkotuntien johdosta vaikeutuisi ja valinnaisten kurssien tarjotin kapeutuisi. Tilanne saattaisi vaikeuttaa pienten lukioiden opiskelijoiden korkeakouluvalmiuksia ja pääsyä korkeakoulutukseen.

Eri oppiaineet

Lukiokoulutuksen pirstaleisuuden vähentäminen on sinänsä hyvä tavoite. Kuitenkin jos opiskelija joutuu tekemään liian varhain valintoja, hänen yleissivistyksensä kapeutuu, ja tämä vaikuttaa hänen myöhempiin opiskelumahdollisuuksiinsa ja työelämän taitoihin.

Taideaineita ei voi jättää kokonaan valinnaisuuden varaan. Eri oppiaineiden yhteiset ilmiöpohjaiset teemaopintokurssit voivat toimia ideaalitasolla opintojen aluksi virittävinä ja lopuksi kokoavina, eheyttävinä kokonaisuuksina. Toteutuakseen eheyttävinä teemaopinnot tarvitsevat perustakseen kaikille pakolliset oppiainekohtaiset kurssit.

Taideteollisten alojen näkökulmasta erityisesti kuvataidepainotteiset lukiot ovat avainasemassa tarjotessaan jo varhaisessa vaiheessa alalle suuntautuneelle nuorelle vahvat pohjatiedot ja -taidot jatko-opintoihin. Taideaineiden osalta yksikään ehdotetuista vaihtoehtoista ei tarjoa erityislukioiden opetusta vastaavaa kurssitarjontaa.

Työryhmän esityksessä painotetaan että lukio-opintojen tulee vahvistaa perustaa opiskelijan fyysiselle, henkiselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille.

Lapin yliopisto kantaa vastuunsa myös saamelaisten koulutuksellista tasa-arvosta sekä saamenkielen säilymisestä ja elvyttämisestä. Nyt esitetyissä malleissa saamen kielen asema ja saamen kieli äidinkielenä ei saa riittävän vahvaa asemaa kielitaidon ja saamelaiskulttuurin voimistumiseksi.

Lausunnon keskeinen sisältö

Lapin yliopisto toteaa, että

- yksikään ehdotetuista kolmesta vaihtoehdosta ei tarjoa toimivaa mallia lukiokoulutuksen uudistumiseksi niiden tavoitteiden suuntaisesti, joita työryhmä pitää lähtökohtinaan ja jotka tavoitteet ovat sinänsä kannatettavia.
- työryhmän esityksessä ei toteudu koulutuksellinen tasa-arvo, mikä johtaa alueellisen eriarvoistumisen lisääntymiseen ja eri lukioita käyvien oppilaiden epätasa-arvoon koulutustarjonnassa
- ehdotukset eivät tue riittävästi Euroopan ainoan alkuperäiskansan, saamelaisten, kulttuurin ja kielen säilymistä ja vahvistumista
- taiteeseen ja kulttuuriseen osaamiseen ja taitoihin liittyvät oppiainesisällöt eivät saa jäädä valinnaisuuden jalkoihin. Lukiokoulutuksessa tulee kiinnittää huomiota taiteen ja kulttuurin tarjoamiin, hyvinvointia ja työkykyä ylläpitäviin ominaisuuksiin, sekä niiden antamiin valmiuksiin ja välineisiin kohdata muuttuva työelämä.

Rovaniemellä 6.2.2014

Markus Aarto
Hallinto- ja lakiasiaintojohtaja
Lapin yliopisto